

En livsrejse der begyndte på Fanø

Lauritz B. Holm-Nielsen: Afhængig af verden. Et liv i brødrene Humboldts fodspor. Gads Forlag. 264 sider, rigt illustreret. Udkom d. 23. oktober og forhandles af bl.a. Fanø Boghandel.

»Dette er en beretning om et privilegeret liv med stor kærlighed til – men også bekymring for – vores fremtid, hvor min globale tilværelse har spejlet sig i det lys, Humboldt-brødrene så verden i«. Således indleder Lauritz Holm-Nielsen sine netop udkomne erindringer.

Alle familier med rødder på Fanø kan berette om tidligere tiders farefulde sejladser på de syv have. Utallige var de søfolk, der omkom i forlis på havet eller i fjerne havne. Det gælder også Lauritz Holm-Nielsens familie, der er af sømandsslægt fra Fanø. Allerede som 3-årig og igen som 6-årig sejlede Lauritz sammen med sin mor med på farens skibe tværs over Atlanterhavet til Sydamerikas mange havnebyer.

De mange indtryk fra sejladserne må have gjort uudslættelige indtryk på den lille dreng, for nu halvfjerds år senere har Lauritz formået at beskrive oplevelserne med sanseligt nærvær, som når han f.eks. fortæller om livet om bord: *»Mytisk var de mørke aftener under den store stjernehimmel med Sydkorset, De Magellanske Skyer og vores egen Mælkevej – løbende som en motorvej tværs over den kul-sort nattehimmel. Og så var der natterne med den lange kølvands-stribe oplyst af morilden«.*

Allerede her fornemmer jeg en mere end årvågen knægt have syn for noget, der skulle blive til inspiration for hans fremtidige livsgerning: *»Mine oplevelser fra rejsen rundt om Sydamerika og især rytmen, varmen, duften og det farverige liv i Rio gjorde et så stærkt indtryk på mig, at Latinamerika blev et must, som har forfulgt mig lige siden – og et livslangt ønske om altid at vende tilbage«.*

Når jeg læser Lauritz’ erindringer fra barndom og ungdom, ser jeg klart for mig, at han lykkeligt nok alene har ladet sig styre af lyst, som når han skriver: *»Jeg tror, at opmærksomme og begavede unge menneskers forudsigelser er bedre end nok så gode prognoser eller velmenende råd fra ældre professorer [. . .] eller andre kloge«* – en holdning han siden har forfulgt hele sit liv – også da han blev rektor for Aarhus Universitet, hvor hans *»hovedpointe er, at ethvert menneske har en mulighed for – ja, endda en pligt til at forfølge dets talent. Og det er uddannelsessystemets fornemmeste opgave at stimulere til virkeliggørelsen for hele samfundets skyld«.*

Efter studentereksamen i 1965 stiftede Lauritz på Aarhus Universitet bekendtskab med en overmåde inspirerende professor i botanik, der ændrede alle tidligere planer: *»På ét semester fik han lagt hele planteverdensens system ind på de rette hylder i mit hoved.*

Der ligger det endnu, så jeg kan stadig lande et nyt sted i verden og med det samme forstå systematikken i det hele«.

Studiet førte snart til botaniske ekspeditioner til stort set ufremkommelige og absolut ikke ufarlige steder i Ecuadors regnskov: *»Alle, der færdes i de sydamerikanske regnskove, er opmærksomme på større dyr, farlige insekter og mikroorganismer. Man frygter især koral- og lanceslangerne og ikke mindst bushmasteren, som vi oplevede, bed en stor, stærk hest. Den døde på under en time«.*

Ikke desto mindre blev Lauritz i den grad »bidt« af Sydamerika, hvorfor han gennem mange ophold over flere år indsamlede og systematiserede tusindvis af planter i herbarier, der siden kom til at udgøre et værdifuldt materiale for den globale biodiversitetsforskning. Det indgående kendskab til Ecuadors natur førte ydermere til, at han i en årrække var ansat som professor i biologi ved universitetet i hovedstaden Quito. – *»Det blev startskuddet til min kosmopolitiske livsbane«.*

I 1981 besluttede familien, der også bestod af hustru og tre børn, at vende tilbage til Aarhus. I 1983 blev Lauritz formand for Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd, det blev starten på hans centrale placering i dansk og europæisk forskningssamarbejde. Respekten for hans engagement og fremsyn førte til, at han blev udset som rektor for det nyoprettede Forsker-akademi, at stå i spidsen for indførelsen af ph.d. graden i Danmark.

Men den kosmopolitiske livsbane sluttede ikke med det. Den udadvendte verdensanskuelse bragte i 1993 Lauritz til et job i Verdensbanken i Washington. Her blev det til 13 år med arbejde i mere end 50 lande og rejser rundt i verden næsten 200 dage om året, deriblandt til udfordrende opgaver og oplevelser i Indonesien, Iran og Columbia – også for hustru Helle, som oplevede det iranske moralpoliti vogte nidkært på de fremmedes (forkerte) påklædning!

I 2005 vender Lauritz som nævnt hjem til Danmark for at blive rektor for Aarhus Universitet, hvor han med sine mangesidede erfaringer i bagagen lykkedes med at udvikle universitetets profil i en langt mere international retning, som studerende og forskere fra alle verdenshjørner med opmærksomme øjne lagde mærke til.

I årene 2015 til 2021 runder biologen sin foreløbige livsbane af som formand for Den danske Naturfond, hvis opgave det er at købe, beskytte og genoprette natur i hele landet, bl.a. på Mandø. Men Lauritz er ikke den, der ligger på den lade side. Han er fortsat engageret i internationale opgaver, når han ikke er hjemme i Aarhus eller i sommerhuset på Fanø, men det er en anden historie, som vi måske får ved en senere lejlighed?

Med »Afhængig af verden« har Lauritz skrevet en medrivende og tankevækkende bog, hvor vi oplever ham som en skarpsindig iagttager af de store perspektiver og sammenhænge, som for os andre nemt forbliver uklare eller slet ikke set: *»Forenklet sagt skyldes nutidens naturkriser, at man gennem årene har negligeret sammenhængene – Alexander von Humboldts vigtigste erkendelse. Vi glemte at lytte, men plejede alle mulige særinteresser. Derfor er vi kommet så langt ud med vores planet«.*

Bogen kan på det varmeste anbefales!

Per Hofman Hansen

I forbindelse med bogudgivelsen afholdes der reception i Fanø Skibsfarts- & Dragtsamling lørdag den 25. november kl. 11.

Med dette selvportræt med udsigt over Andesbjergene slutter Lauritz af med følgende eftertænksomme ord: *»Er man helt alene med naturens storhed og dens kræfter – hvad enten de opleves i Vadehavet eller i Andesbjergene – bliver man lille og ydmyg. For mig sætter det eksistensen i uendelighedens perspektiv«.*